

PSY 254

Vědecká propedeutika, etika v práci psychologa a kritické myšlení

Garant: prof. PhDr. Zbyněk Vybíral, PhD.

Další vyučující v seminářích:

Mgr. Romana Plchová, Mgr. Zuzana Kuchárová

Hodnocení seminárních prací: prof. Vybíral, Mgr. Zuzana Kuchárová, Mgr. Plchová

Určeno pro studenty jednooborové bakalářské psychologie na FSS MU. **Povinný předmět.**

Poprvé výuka: PS 2010

Rozvrh 2012: ČTVRTKY 16:00 – 17:40, U23

Upozornění pro průběh předmětu v PS 2012:

V rámci samostudia (přípravy) se studenti seznámí se základní literaturou pro předmět. První výuka v tomto předmětu v PS 2012 je 4. října. Do 3. 10. probíhá příprava na úkoly – každý student oznámí do 3. 10. garantovi předmětu výběr témat do 3 úkolů.

Přibližné rozdělení: 25% přednášky / 75 % semináře

Hodinová dotace: 2 hodiny týdně

Cca 80 hodin zadané samostatné práce.

Zakončení: zkouška

Zkouška se skládá z úspěšného splnění úkolů v předmětu při dodržení zadaných termínů; celkové hodnocení je odvozeno z hodnocení úkolů. Garant předmětu bere v úvahu připravenost na jednotlivé semináře a aktivitu na nich.

Úkol nazvaný „Vaseprijmeni_ukol_1“ vložte do Odevzdáárny.

Kreditová zátěž: 5 EC

Základní literatura pro předmět (další literatura je uvedena u témat):

Lilienfeld, Scott, Lynn, S.J., Ruscion, J., Beyerstein, B. (2011). 50 největších mýtů populární psychologie. Praha: Euromedia – Knižní klub.

Povinná četba: strany 12 – 32, kapitoly 2, 3, 5, 29, 30, 37, 40, 41

Weiss, P. et al. (2011). Etické otázky v psychologii. Praha: Portál

Lindsay, G. et al. (2011). *Etika pro evropské psychology.* Praha: Triton.

Pro inspiraci dále:

American Psychological Association (2002). *Publication manual of the American Psychological Association* (fifth edition). Washington, DC: Author. Strany: 31–40

Vybíral, Z. (2006). *Psychologie jinak.* Praha: Academia. Strany: 57–63, 69–76, 77–136, 156–168.

Šanderová, J. (2006). *Jak číst a psát odborný text ve společenských vědách.* Praha: SLON.

Eysenck, H. J. (1957, 1958): *Sense and Nonsense in Psychology.*

Přednášky – témata diskusí – okruhy:

Termín „propedeutika“. Co všechno patří do propedeutiky vědeckého myšlení a vztahování se ke světu? **Diskurzy:** vědecký, popularizační, pop-psychologický. Žánry ve vědeckém

diskurzu. Druhy odborných textů: kompilát, komparace, odborná esej, přehledová studie, empirický článek, odborná recenze. Téma dichotomizace a (přehnaného) zjednodušování. Třídící myšlenkové modely v psychologii. Dogmata v psychologii. Čím se řídíme v našem studiu světa (a lidí)?

Termín **kritické myšlení**. Diskuse nad knihou Lilienfelda et al., 2011. A dalších zdrojů k rozvoji kritického myšlení v psychologii.

Co není vědecké? Lze nalézt nevědecká stanoviska v *psychologii*? Jak a čím argumentujeme? Proměňující se pohled na psychologii jako vědu (historický vývoj). Pohledy dnešní: varieta názorů. Co nabízejí psychologové (např. na internetu). Diskuse na příkladu tzv. Reconnection a dalších nabídek.

Hranice popularizace, hledání kritérií. Příklady, diskuse nad ukázkami. Jak by se daly zkvalitnit příspěvky v *Psychologie dnes* nebo na *psychologie-cz*? Připravte si komentář či rozšíření k prezentacím A) „Pop-psychologie: pomocník nebo parazit?“ © Zbyněk Vybíral, 2010; *Rafael Institut ve Vzdělávacím a kulturním centru Židovského muzea v Praze 1, Maislova 15*; 11. 4. 2010. B) Ukázky z pop-psychologického diskurzu. © Zbyněk Vybíral, 2010 – Připravte se na diskusi 25. 10.

Etika ve vědecké a odborné práci psychologa. Způsoby citování. Co je, a co není plagiát. Etická praxe. Etické vystupování na veřejnosti (v médiích).

ÚKOLY:

OBLAST ETIKA

Úkol „Etika“: Z libovolného etického kodexu pro psychology (event. pro psychoterapeuty) citujte a komentujte dvě místa (pasáže), nad nimiž lze rozvinout reflexi nad principy etického chování. Úkolem reflexe je aktivně „generovat“ buď pochybnosti nebo kritiku znění nebo příklady.

Odevzdání: 16. 10. 2012. Přibližně 2 NS včetně citací. Hodnocení: prof. Vybíral.

OBLAST VĚDA A KRITICKÉ MYŠLENÍ

Úkol č.1: Zvolte si příklad proměnlivšího se konceptu/konstruktu v psychologii. Na proměně vybraného konceptu dokumentujte změnu v psychologii.

Rozsah: min. 2 NS – max. 3 NS.

Odevzdání: 16. 10. 2012. (Výběr konceptu/konstruktu sdělit či vyjednat s garantem do 3. 10.) Inspirace (např.): (Lze studovat z jiných zdrojů.) Hodnocení: Mgr. Romana Plchová.

Úkol č.2: Připravte kritické zhodnocení dvou hesel z Velkého psychologického slovníku (Portál, 2010). Ve formě „korektury textu“ vyznačte, co byste vypustili, co byste dodali, co byste opravili). Event. argumentujte, že byste heslo pojali jinak. – Porovnejte s heslem z jiného zdroje. Rozsah: 2 až 3 NS. *Odevzdání: 9. 11. 2012.* Hodnocení: Mgr. Zuzana Kuchárová.

Úkol č.3:

Vyberte si z tzv. „Dalších mýtů k prozkoumání“ jeden a o něm připravte podobný text jako autoři. Min. rozsah 3 NS, max. rozsah 5NS. *Odevzdání: 7. 12. 2012* Hodnocení: prof. Vybíral.

Rozpis témat:

Datum	Vyučující	Hlavní téma
04.10.	Vybíral	Diskuse o knize S. L. et al.: V čem knihu považují za dobrou? Co bych autorům vytkl? Základní pravidla vědecké práce. Základní rysy kritického myšlení.
11.10.		<i>Četba etických kodexů – splnění úkolu „Etika“.</i>
18. 10.	Vybíral	Etika a profesionalita. Co je a co není etické: příklady.
25. 10.	Vybíral	Pop-psychologie a hranice popularizace: komentáře k prezentacím a další příklady. Připravte si každý jednu ukázkou.
01. 11.	Vybíral	Kde věda zůstala stát? (Anebo se nám to jenom zdá a o pokroku nevíme?)
08. 11.	Vybíral	Diskuse nad vybranými kapitolami knihy <i>Psychologie jinak</i> – vyberte si téma, které vás zajímá a připravte si diskusní / kritický komentář. Doporučená četba: Vybíral, Z.: <i>Psychologie jinak</i> (2006), strany: 57–63, 69–76, 156–168. Pro zájemce o úvahy o kategoriích lidí: 77–136.
15. 11.		<i>Bude doplněno.</i>
22. 11.		<i>Bude doplněno.</i>
29. 11.	Zuzana Kuchárová	Etika ve výzkumu s lidmi s duševním onemocněním
06. 12.	Romana Plchová	Etika: mediace a řešení stížností
13. 12.	Vybíral	Proč je tak málo kritických psychologů u nás a proč je tak hodně kritických psychologů v jižní Africe? (<i>přednáška a diskuse o tématech kritické psychologie</i>)

Sledujte zadávání úkolů (např. četby) na konkrétní semináře!